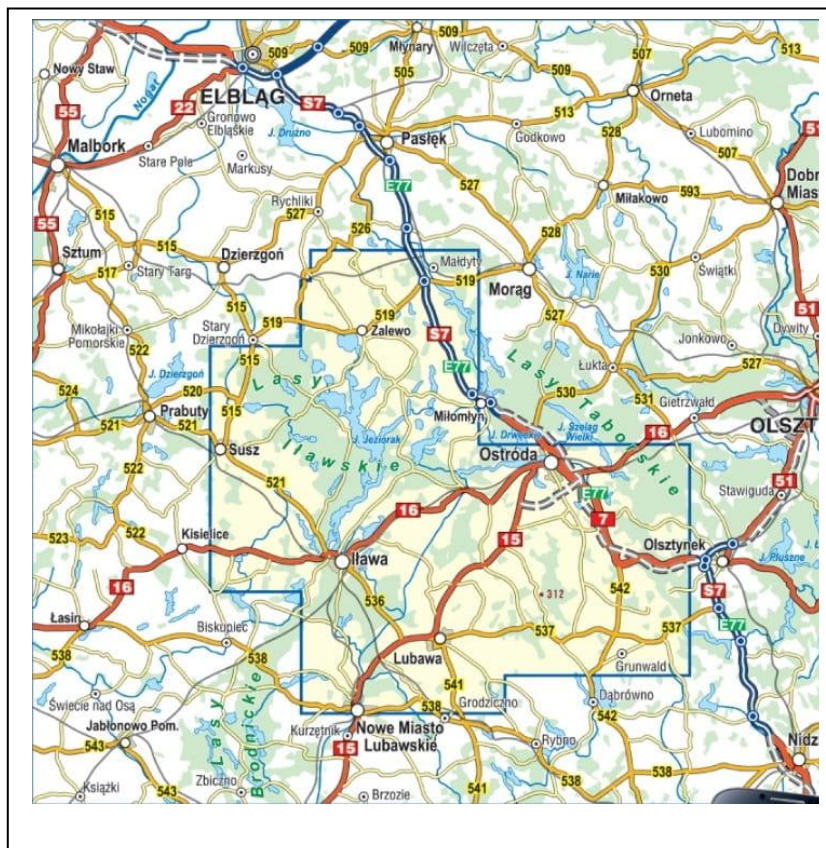

60 OGÓLNOPOLSKI MŁODZIEŻOWY KONKURS FILATELISTYCZNY

IŁAWA W KRAINIE WARMII I MAZUR.

Kartka Poczтовая Cena 70 gr

Nowy podział administracyjny Polski

Poczta Polska © 1999 rozdaj 202,000 paraf. J. Kowalski

W latach 1950-1975 województwo olsztyńskie.

Województwo warmińsko-mazurskie powstało w 1999 r. w

wyniku reformy podziału administracyjnego kraju

Województwo jest położone w północno-wschodniej Polsce i graniczy z:

-Rosją (z obwodem kaliningradzkim) na długości 208,3 km na północy

oraz z województwami:

-kujawsko-pomorskim na długości 125,8 km na południowym zachodzie

-mazowieckim na długości 210,9 km na południu

- podlaskim na długości 220,4 km na wschodzie

- pomorskim na długości 191,4 km na zachodzie

Siedzibą wojewody i władz samorządu województwa jest Olsztyn. Na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego znajdują się 4 porty morskie: port Elbląg, port Frombork, port Nowa Pasłęka, port Tolkmicko oraz 1 przystań morską w Suchaczku.

W województwie utworzono 2 morskie przejścia graniczne: Elbląg i Frombork. Warmia i Mazury to odrębne krainy etnograficzne z odmienną historią, kulturą ludową itd. Obydwie krainy wchodziły w skład Pojezierza Mazurskiego powszechnie zwane przez mieszkańców i turystów po prostu Mazury.

Województwo warmińsko-mazurskie nazywane jest „Krainą Tysiąca Jezior”. W rzeczywistości znajduje się w nim ponad 3000 jezior, w tym 2000 o powierzchni przekraczającej 1 ha.

Śniardwy – największe jezioro w Polsce, w województwie warmińsko-mazurskim, położone w powiatach: mrągowskim i piskim, położone w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich, w dorzeczu Pisy. Jest to jezioro polodowcowe. Lustro wody jest na wysokości 116 m n.p.m. W wielu miejscach płytkie dno jeziora usiane jest głazami narzutowymi, które kryją się tuż pod powierzchnią wody (20 do 30 cm pod lustrem wody) stwarzając zagrożenie w żegludze.

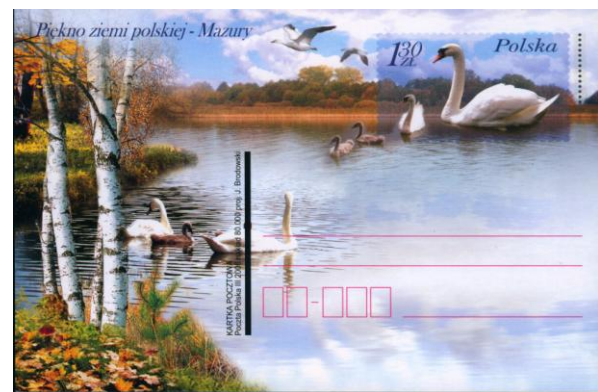
Cp 1821/2018r. **Drogi wodne w Polsce**

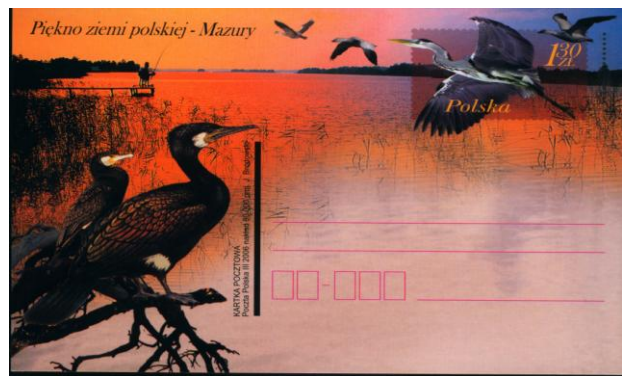
Cp 316/1967.
Jacht na jeziorach mazurskich

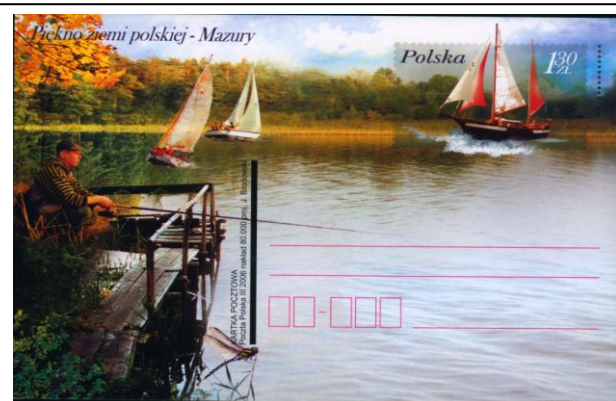
Zn 1559/1966. Jezioro MAZURY.
Jacht typu "Ametyst"

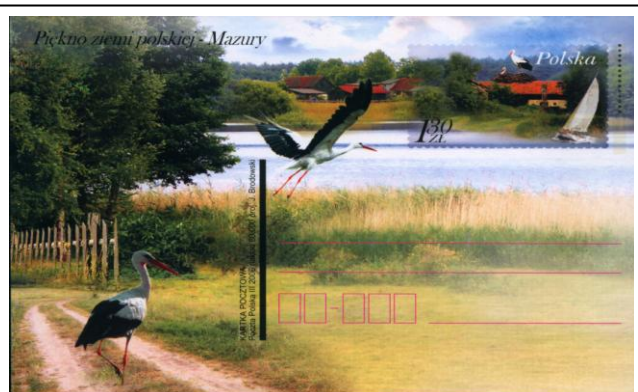
Cp1394/2006. **Piękno Ziemi Polskiej-Mazury**

Cp 1393/2006. . **Piękno Ziemi Polskiej- Mazury**

PC 1395/2006. **Piękno Ziemi Polskiej- Mazury**

Cp 1396/2006. . **Piękno Ziemi Polskiej- Mazury**

Jest to obszar wyjątkowy zarówno w skali całego kraju, jak i Europy – niezwykle bogaty pod względem przyrodniczym, pełen historycznych zabytków oraz uwielbiany przez miłośników sportów wodnych, wędkarstwa i letników.

Wielkie Jeziora Mazurskie słyną z niezliczonych siedlisk rzadkich ptaków. **Można obserwować m.in. uważanego za symbol Mazur Kormorana**, perkoza dwuczubego, łyskę czapłą oraz łabędzia niemego, najliczniej gniazdującego na jeziorze Łunajno. Żyje tu również rzadki bocian czarny, kania czarna, orzeł przedni i bielik.

Wędrowcy spotykają na swojej drodze wydrę, bobra, żółwia błotnego łosia oraz wiele gatunków nietoperzy i kolorowych żabek.

Szczególą atrakcją na przełomie września i października są rykowiska jeleni.

naj....naj....naj .... Warmii i Mazur

ŚNIARDWY – największe jezioro na Warmii i Mazurach i w Polsce. **powierzchnia 113,4 km²**.
max długość 22,1 km,
max szerokość 13,4 km
max. głębokość 23,4 m
wyspy 8

JEZIORAK najdłuższe jezioro na Warmii i Mazurach i w Polsce **max długość 27,45 km**
max szerokość 2,4 km

WUKSNIKI - najgłębsze jezioro na Warmii położone na Pojezierzu Iławskim
max głębokość 67,3 m
max długość 1850 m

IŁAWA

IŁAWA

Na herbie Iławy widnieje postać Matki Boskiej z Dzieciątkiem na rękach, która siedzi na tronie w bramie miasta. Herb Iławy został znowelizowany uchwałą Rady Miejskiej z 28 maja 1998r..

Iława leży na Powiślu, położone na Pojezierzu Iławskim, nad najdłuższym jeziorem w Polsce – Jeziorakiem. Leży na terenie historycznej Pomezanii i na terenie określanym od XVI wieku jako Prusy Górne. Przez Iławę przepływają rzeki Iławka i Tynwałd. W obrębie administracyjnym miasta znajduje się największa wyspa śródlądowa w Polsce – Wielka Żuława która ma stałe połączenie promowe z miastem. Miasto leży na terenie Zielonych Płuc Polski – obszaru charakteryzującego się czystym powietrzem i różnorodnością systemu przyrodniczego. Od zachodu i północy Iławę otacza Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego.

Iława jest ośrodkiem wypoczynkowym, paraolimpijskim i turystycznym. W lesie tuż pod Iławą znajdują się dwa ośrodki wczasowe Telewizji Polskiej (Sarnówek i Tłokowisko) do których zjeżdżają się dziennikarze na wypoczynek. Z Iławy można dopłynąć aż do Morza Bałtyckiego poprzez jezioro Jeziorak i zabytkowy, unikatowy na skalę światową Kanał Elbląski. Przed II wojną światową miejscowość nazywana była „Perłą Oberlandu”.

Nad jeziorem Silm znajduje się jeden z kilku na świecie ośrodków szkolenia kapitanów żeglugi morskiej i pilotów portowych, uczą się oni manewrować statkami morskimi na zminiaturyzowanych modelach.

Miasto nazywane jest letnią stolicą jazzu tradycyjnego ze względu na organizowany tu najstarszy festiwal tego gatunku muzyki w Europie – Old Jazz Meeting „Złota Tarka”. Międzynarodowy Festiwal Jazzu Tradycyjnego „Złota Tarka” (najstarszy festiwal jazzu tradycyjnego w Europie) W Iławie znajduje się Papieska Kalwaria Pojezierza Iławskiego, której stacje Drogi Krzyżowej w kształcie kajaków nawiązują i upamiętniają do dwukrotnego pobytu Karola Wojtyły nad Jeziorakiem, po którym przyszedł Papież pływał kajakiem z młodzieżą

Pierwsze wzmianki o ziemiach, na których leży Iława sięgają roku 1226, kiedy Konrad I mazowiecki wydał dokument, zapowiadający przybycie Krzyżaków na te tereny. Mieli oni chrystianizować pogan, którzy władali także terenami, na których obecnie leży Iława. Po opanowaniu przez Krzyżaków i podboju Prus w 1283 obszar ten objęty został akcją kolonizacyjną.

Miasto założył komtur krzyżacki Sieghard von Schwarzburg w 1305. W tym samym roku Iława otrzymała prawa miejskie . Świętem Miasta jest 11 czerwca, upamiętniający lokację Iławy w 1305 roku

Jeziorak (dawniej Gizerek Jezierzycze) –jezioro rynnowe położone w północnowschodniej Polsce w obrębie Pojezierza Iławskiego. Jeziorak jest najdłuższym oraz szóstym pod względem powierzchni jeziorem w Polsce.

W 1304 r. w dokumentach Jeziorak wymieniany jest pod nazwą Geyserich, a w 1346 r. – "Geyzerich". Nazwa wywodzi się z języka pruskiego od słowa geeysa – czapla. Pierwotna nazwa brzmiałaby więc Jezioro Czaple. Jedną z wysp jeziora zachowała nazwę "Czaplak"

Na Jezioraku znajduje się wiele zatok, półwyspów i 16 wysp. Wyspa Wielka Żuława (także: Żuława Wielka, Wielki Ostrów, – największa wyspa na jeziorze Jeziorak, jedna z większych wysp śródlądowych w Polsce o powierzchni 82,4 ha, administracyjnie należąca do Iławy. Na wyspę kursuje prom, przewożący ludzi i samochody. Na Wielkiej Żuławie są ośrodki wypoczynkowe a ostatnio mówi się o planach dzierżawy wyspy i zbudowania tam luksusowych kompleksów wypoczynkowych.

Jezioro połączone jest z Kanałem Elbląskim. Brzegi jeziora są zalesione – północne wysokim drzewostanem, a południowe niskim.

Jeziorak jest również tematem książki: "Nowe przygody Pana Samochodzika", gdzie tytułowy bohater szuka skarbów zrabowanych podczas II wojny światowej.

Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego – powstały w roku 1993 park krajobrazowy położony na pograniczu województw warmińsko-mazurskiego i pomorskiego. Obejmuje najcenniejszy pod względem przyrodniczym obszar Pojezierza Iławskiego, w tym jezioro Jeziorak (najdłuższe w Polsce – 27,5 km) oraz Jezioro Jasne (o wyjątkowo czystej toni – przezroczystość wody do 15 m). W granicach parku i jego otuliny znajdują się 43 zbiorniki jeziorne o łącznej powierzchni 6003 ha. Jeziorność parku wynosi zatem 27%. Park obejmuje tereny charakterystyczne dla młodego krajobrazu polodowcowego. Licznie reprezentowane są tu takie formy krajobrazu polodowcowego jak pagórki moreny czołowej, morena denna, pola sandrowe czy wypełnione wodami jezior zagłębienia po martwym lodzie[2].

Jezioro Jeziorak wraz z otaczającym go kompleksem leśnym stanowi zbiór unikatowych zasobów fauny i flory. Jest ostoją wielu gatunków ptaków, jak np. czapli, kormoranów, żurawi, w tym także niezwykle rzadkich ptaków drapieżnych: bielików, rybołówów czy kań rudych. W kompleksach leśnych bytują popularne i rzadsze gatunki zwierzęcy łownej: sarny, dziki, jelenie, łosie. Zimą pojawiają się czasami wilk

Iława 1

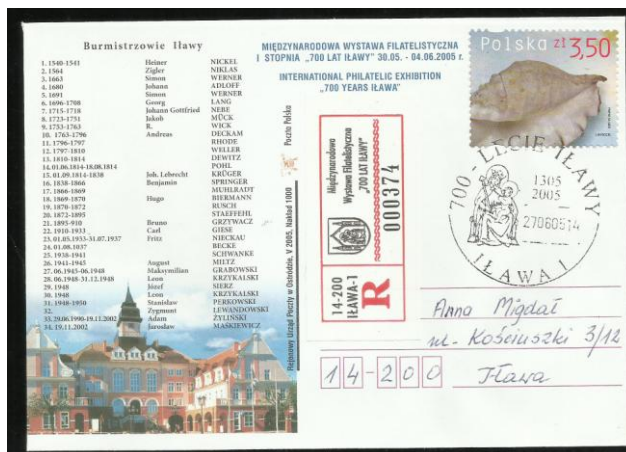
Krajowa Wystawa
Filatelistyczna 710 lat Iławy
1305-2015. Wieża ciśnień 1905

Jerzwałd wieś położona nad jeziorem Płaskim, będącym częścią Jezioraka, województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie iławskim, w gminie Zalewo. Tutaj znajduje się siedziba Zespołu Parków Krajobrazowych: Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego, Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich.
Logo – czapla szara

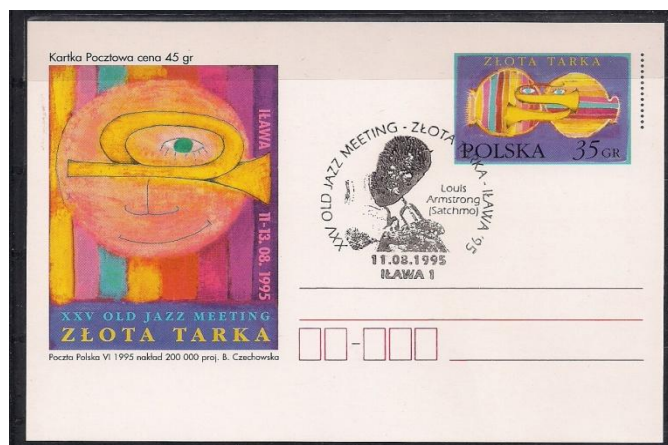

Okolicznościowy datownik stosowany w dniu 30.05.2005 z okazji 700 lecia miasta. Na datowniku stary herb Iławy i napis po łacinie ILAVIA CIVITAS (Iława Miasto)

Iława 1: Datownik stały ozdobny ze zmienną datą „700-LECIE IŁAWY” i okolicznościowa „R” wydana z okazji Międzynarodowej Wystawy Filatelistycznej „700 lat IŁAWY”

FESTIWAL MUZYCZNY ŻŁOTA TARKA

2010.08.13.

Iława 1

Złota Tarka 40 lat Festiwalu
Old Jazz Meeting

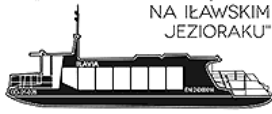
Złota Tarka – festiwal jazzu tradycyjnego i nazwa nagrody przyznawanej na tym Festiwalu. Międzynarodowy Festiwal Jazzu Tradycyjnego Old Jazz Meeting "Złota Tarka" ma ponad 40 lat. Jego początki sięgają 1965, kiedy Klub Jazzu Tradycyjnego - z Jerzym Bojanowskim na czele - działający przy warszawskim studenckim centrum kultury „Stodoła” zaczął przyznawać nagrodę dla najlepszego polskiego zespołu jazzu tradycyjnego - nagroda nosiła nazwę Złota Tarka.

Na początku lat 90. XX w. Stanisław Cejrowski - ówczesny Prezes Polskiego Towarzystwa Jazzowego - zaproponował przeniesienie festiwalu z Warszawy do Iławy, miasta w województwie warmińsko-mazurskim.

W 1994 po raz pierwszy jazz zabrzmiał w Iławie w wydaniu festiwalowym. Miasto specjalnie na potrzeby Festiwalu zbudowało amfiteatr, któremu nadano imię Louisa „Satchmo” Armstronga. Organizatorami Festiwalu są pospołu: Iławskie Centrum Kultury i Polskie Stowarzyszenie Jazzowe. Festiwal odbywa się co roku około 15 sierpnia i trwa 2-3 dni. Poświęcony jest jazzowi tradycyjnemu, lecz na niektórych jego edycjach pojawiały się gatunki muzyczne wyrosłe z tradycji jazzowej.

Louis Daniel Armstrong (pseudonim artystyczny Satchmo lub Pops) – amerykański trębacz i wokalista jazzowy. Wyróżniał się stylem gry na trąbce i wokalistyką jazzową, do której wprowadził śpiew scattem. Jeden z najwybitniejszych trębaczy i muzyków jazzowych w historii muzyki

XLI SPOTKANIE
OGÓLNOPOLSKIEGO
KLUBU MARYNISTÓW PZF
PT. „ŻEGLUGA ŚRÓDLĄDOWA
NA IŁAWSKIM
JEZIORAKU”

10.07.2015 IŁAWA 1

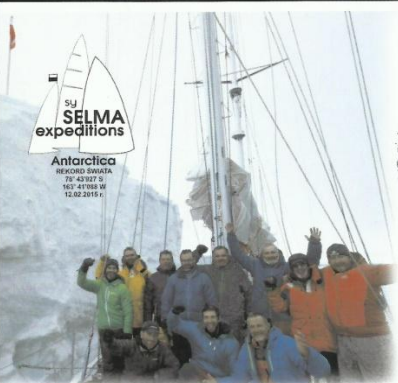
Ilawa 1
XLI Spotkanie Ogólnopolskiego
Klubu Marynistów PZF pt.
"Żegluga śródlądowa na
Iławskim Jezioraku"

od 1998.06.01 do 1998.09.30.
Ilawa 1:

Klub Polarników, klub zainteresowań działający przy ZO Poznańskiego PZF, powstał 1981r. Grupował zbieraczy zainteresowanych zbieraniem dokumentacji filatelistycznej z obecnością i działalnością Polarników w rejonach polarnych. Wielokrotnie spotkania członków Klubu odbywały się podczas wystaw filatelistycznych różnego stopnia w Iławie.

Klub Marynistów, klub zainteresowań działający przy ZO Gdańskiego PZF, powstał w 1966r. grupuje zbieraczy interesujących się tematami: statki, okręty poczty morskie, porty rybołówstwo, flora i fauna mórz, turystyka i sporty wodne.

**SPOTKANIE OGÓLNOPOLSKIEGO
KLUBU POLARNIKÓW PZF**
KRAJOWA WYSTAWA FILATELISTYCZNA
"710 LAT IŁAWY"

SJ SELMA expeditions
Antarctica
REKORD SWIATA
78° 43'02" S
165° 41'58" W
12.02.2015

SJ SELMA expeditions
Antarctica
REKORD SWIATA
78° 43'02" S
165° 41'58" W
12.02.2015

SELMA EXPEDITIONS
KNF „710 lat IŁAWY”

POCZTA POLSKA S.A. 350g

Roman Przybyła
ul. Gdańska 10a/2/5
14-202 Ilawa 3

□□-□□□

Ilawa 1
Spotkanie Ogólnopolskiego
Klubu Polarników PZF.
sy SELMA expeditions
. Antarctica

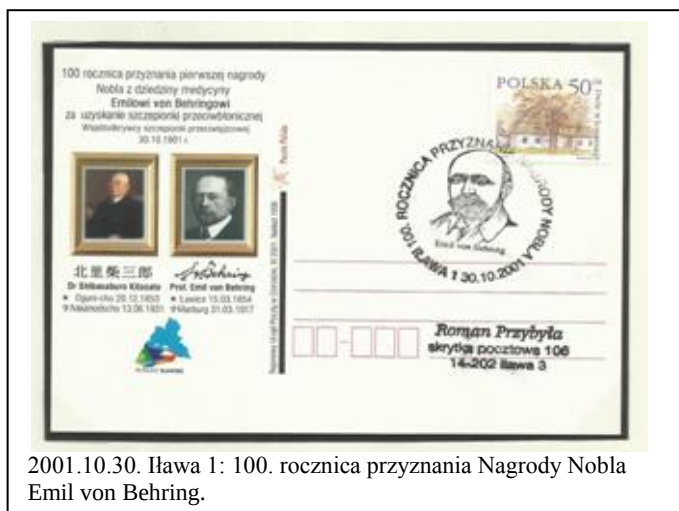
SY, s/y, s. y. (ang. sailing yacht) - oznaczenie jednostki pływającej (jachtu), którego głównym napędem są żagle. Skrótowiec ten poprzedza nazwę jachtu w oficjalnych dokumentach, na kołach ratunkowych itp.

Selma Expeditions – polski (od 2006) jacht motorowo-żaglowy, zaprojektowany przez francuskiego konstruktora i zbudowany w 1981.. Kapitanem Selmy Expeditions jest Piotr Kuźniar.

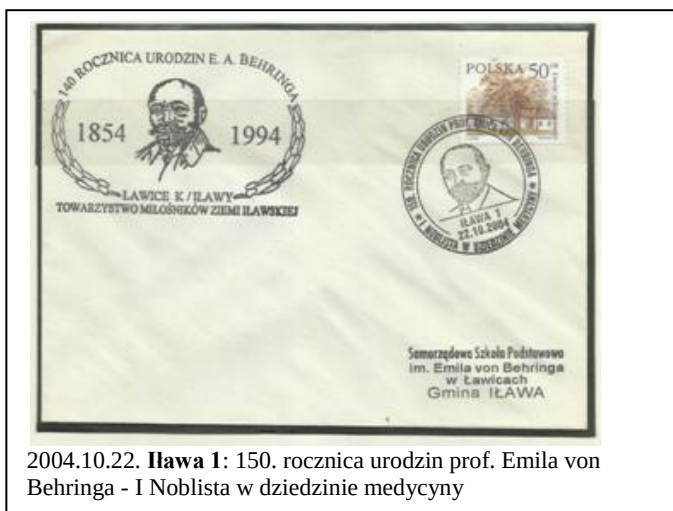
W 2015 Selma dotarła – pod żaglami – do południowej ściany lodowej Zatoki Wielorybiej na Antarktydzie (12 lutego), osiągając pozycję 78°43'926 S – ustanawiając żeglarski oraz morski rekord świata w żegludze na Południe. 23 lutego część załogi (druga część została na jachcie) weszła na Erebus, najdalej na południe położony czynny wulkan o wysokości 3794 metrów n.p.m. Kapitan Selma Expeditions, Piotr Kuźniar, otrzymał nagrody żeglarskie „Rejs Roku 2015”[

Jacht "Selma Expeditions" to 20 metrowa stalowa konstrukcja, dodatkowo wzmocniona, aby lepiej radziła sobie ze sztormami na Oceanie Południowym, z trochę bardziej skomplikowanym ożeglowaniem. Poza tym, wszystkie układy i urządzenia na jachcie są jak najprostsze, Pływamy poza strefę ratownictwa, to znaczy, że nikt nie ma obowiązku nas ratować, wszystko musimy umieć naprawić sami

2001.10.30. Ława 1: 100. rocznica przyznania Nagrody Nobla Emil von Behring.

2004.10.22. Ława 1: 150. rocznica urodzin prof. Emila von Behringa - I Noblista w dziedzinie medycyny

Ławice (niem. Hansdorf) – wieś w Polsce położona w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie iławskim, w gminie Ława..

Emil von Behring - bakteriolog niemiecki, uważany za twórcę immunologii, laureat pierwszej Nagrody Nobla w dziedzinie medycyny. Znajduje się tu jego izba pamięci. Profesor Emil von Behring urodził się 15 marca 1854 roku w gm. Ława, w miejscowości Ławice. W 1901 r. został pierwszym w historii medycyny lekarzem – laureatem Nagrody Nobla. w dziedzinie medycyny. Profesor Behring razem z Japończykiem Szibasaburo Kitasato odkrył także szczepionkę przeciwdżądżową. W izbie pamięci można obejrzeć wystawę fotografii poświęconą życiu Behringa. Przed budynkiem szkoły stoi pomnik z popiersiem Noblisty.

TRADYCLE LUDOWE STRÓJ

Zn.nr 2745/1983r.

Kobieta stroje ludowe warmińsko-mazurskie. Najważniejszym elementem ubioru warmińskiej kobiety był czepiec (twarda mycka, miętka Micka, galonek). Były to zdobione złotymi lub srebrnymi nićmi koronkowe arcydzieła wiązane pod brodą. czepce nosiły tylko kobiety po ślubie.

Budowa instrumentu

Na szczycie długiego kija osadzona jest maska gbura, diabła, o wiechowatych włosach wyłazających spod kapelusza, którego rondo przyozdabiają dzwoniące przy każdym ruchu blaszki.

Poniżej połowy kija jest umieszczona deska mająca kształt skrzypiec. Ze szczytem instrumentu łączy ją jedna, dwie lub trzy struny z drutu, które pociągane brzęczą. Do deski przymocowane jest blaszane pudełko wypełnione twardymi przedmiotami, które grzechoczą przy potrząśnięciu.

Cp240/1963r. 15-lecie zespołu MAZOWSZE
ilustracja V: "Mazowsze" - Diabelne skrzypce z Warmii.
Diabelskie skrzypce – ludowy instrument muzyczny wyglądem przypominające miotłę

Strój kobiety: podstawowym elementem ubioru kobiecego była biała koszula zapinana na guziki z lnianego płótna. Rękawy najczęściej marszczone a kołnierzyki wykładane. Na koszulę zakładano westkę - czerwona kamizelkę z drelichu lub sukna. Na szczególne okazje nakładano kabat (rodzaj żakietu dopasowanego do ciała, ściśniętego w talii ozdobionego koronkami i plisami.). Nakrycie wierzchnie to jubka – luźny kaftanik z długimi rękawami. Na niedzielę i święta kobiety zakładały bogato zdobione trójkątne chusty. Pod koszulą i spódnicą noszono dwie lub trzy halki (odspodniki). Szeroka spódnica w kolorze czarnym, brązowym, granatowym lub czerwonym (kitel) często w kratę zakończona była koronką lub frędzlami. Strój uzupełniał biały fartuszek. Strój uzupełniało nakrycie głowy – koronkowy **czepiec** wiązany pod brodą (nosiły go kobiety po ślubie).

Olsztyn – największe miasto i stolica województwa warmińsko-mazurskiego, powiat grodzki Olsztyn, stolica, archidiecezji warmińskiej, a od 1992 r. metropolii warmińskiej i luterkańskiej diecezji mazurskiej. Główny ośrodek gospodarczy, edukacyjny i kulturowy, siedziba władz i najważniejszych instytucji regionu, a także ważny węzeł kolejowy i drogowy. Olsztyn liczy 176 522 mieszkańców (stan na 30.06.2010).

Olsztyn leży w południowej części Warmii, historycznej krainy będącej w latach 1466-1772 częścią Rzeczypospolitej.

Olsztyn położony jest w środkowej części województwa warmińsko-mazurskiego nad rzeką Łyną, w granicach Pojezierza Olsztyńskiego. Pierwsza wzmianka o mieście pochodzi z roku 1334, kiedy to Henryk von Luter założył w zakolu rzeki Łyny drewniano-ziemną strażnicę puszczańską, nadając jej nazwę Allenstein (Gród nad Łyną, Alna znaczy "łania", to pruska nazwa Łyny). Prawa miejskie oraz nazwę "Allenstein" (dla Polaków był to Holstin, a później Olsztyn, ale wymawiano tę nazwę tak jak dzisiaj – Olsztyn) zostały nadane 31 października 1353 roku przez diecezjalną Kapitułę Warmińską.

Cp 1314/2003r. 650-lecie Olsztyna
Zn. Ratusz

Cp. 663/1977r. Ochrona zabytków – Lublin, Olsztyn i Szczecin
Zn. Planetarium lotów kosmicznych (otwarte 1973).
Ilustracja Ratusz

zn.nr736/1954r.500 rocz. Powrotu Pomorza do Polski
. OLSZTYN

Na znaczku przedstawiono Zabytkowe gotyckie budowle miasta: Katedra (XVw.,wieża 1582-96), Brama Wysoka gotycka, częściowo zrekonstruowana wieża Zamku Biskupiego z poł XIV w., rozbudowana 1530, 1756 – 58.

Zn nr 1942/1971. Na szlaku Kopernika-Zamek

Do najważniejszych olsztyńskich cyklicznych imprez i festiwali należą m.in. Olsztyńskie Lato Artystyczne, Olsztyńskie Noce Bluesowe oraz Ogólnopolskie Spotkania Zamkowe "Śpiewajmy Poezję". Spotkania Zamkowe odbywają się w mieście od 1974 roku. Olsztyńskie Lato Artystyczne to z kolei trzymiesięczny cykl imprez odbywających się trakcie wakacji. Główną ich sceną jest olsztyński amfiteatr. Wśród imprez organizowanych w ramach Olsztyńskiego Lata Artystycznego są m.in. Dni Olsztyna, Olsztyńskie Koncerty Organowe, Staromiejskie Spotkania z Szantą, Olsztyński Festiwal Jazzowy.

Olsztyńskie Planetarium Astronomiczne otwarto 19 lutego 1973 – w pięćsetną rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika – przy dzisiejszej Alei Piłsudskiego. Jest to drugie co do wielkości planetarium w Polsce. Planetarium jest siedzibą Federacji Miast Kopernikowskich.

Obserwatorium Astronomiczne w Olsztynie otwarto 13 października 1979. Zlokalizowane zostało w zaadaptowanej wieży ciśnień, zbudowanej w 1897 roku na wzgórzu św. Andrzeja, najwyższym (143 m n.p.m.) wzniesieniu dawnego Olsztyna .

Przy bezchmurnej pogodzie obserwatorium prowadzi pokazy astronomiczne. Ponadto z tarasu budynku widoczna jest panorama miasta.

Bl.226 (zn.nr 4338)/2010r. 600-l

600-lecie bitwy pod Grunwaldem

2010.07.15.

Grunwald

600-lecie bitwy pod Grunwaldem

2010.07.15.

Malbork 1600-lecie bitwy pod Grunwaldem
1410 - 2010

Zn nr 10342/1960. 550 rocznica bitwy pod Grunwaldem

Zn nr 1031/1960r. Na zn. Pomnik Grunwaldki

GRUNWALD Wieś wymieniana w dokumentach już na początku XIV wieku. w powiecie ostródzkim, w gminie Grunwald. Miejscowość nie jest siedzibą gminy Grunwald, która znajduje się w Gierzwałdzie

15 lipca 1410 r. na polach między Grunwaldem, Stębarkiem a Łodwigowem wojska krzyżackie i polsko-litewskie stoczyły bitwę. W okolicach wsi Grunwald znajdował się tabor krzyżacki.

Grunwald – Pole Bitwy – w węższym ujęciu obszar położony w odległości 2 kilometrów na południowy wschód od wsi Grunwald, pomiędzy Stębarkiem, Łodwigowem i **Ulnowem (powiat ostródski, województwo warmińsko-mazurskie)**, obejmujący łąki i tereny zalesione, zespół pomnikowy oraz ruiny kaplicy pobitewnej, który rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 września 2010 uznany został za pomnik historii[1]. W szerszym ujęciu jest to cały obszar, na którym rozegrała się bitwa pod Grunwaldem (1410).

Obiekty na polu bitwy

W 550. rocznicę bitwy odsłonięto Grunwaldzki Pomnik (Pomnik Zwycięstwa Grunwaldzkiego), składający się z trzech części: granitowego obelisku

jedenastu 30-metrowych masztów symbolizujących sztandary polskich i litewsko-ruskich chorągwi

amfiteatru z pomieszczeniami Muzeum Bitwy pod Grunwaldem, salą kinową i mapą plastyczną z kolorowych kamieni, pokazującą ustawienie wojsk przed bitwą.

Na polu bitwy znajdują się również:

ruiny kaplicy pobitewnej

pozostałości Pomnika Grunwaldzkiego w Krakowie, zburzonego przez hitlerowców w 1939

Kamień Jungingena

Kopiec Jagiełły usypany przez harcerzy z ZHP w 1959

Bitwa pod Grunwaldem – obraz olejny Jana Matejki namalowany w latach 1872–1878, w 1878 wystawiony w pałacu Wielopolskich w **Krakowie**, od 1902 w zbiorach Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, dar społeczeństwa Królestwa Polskiego; od 1945 w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie, w latach 1976–1982 w depozycie w Muzeum Zamkowym w Malborku[1]. Obraz ma rozmiar 426 x 987 cm

W centrum obrazu znajduje się wielki książę litewski Witold; bez pancerza i hełmu, ubrany w czerwony żupan, a na głowie nosi mitrę. W rozpostartych i podniesionych do góry rękach unosi miecz i tarczę w geście triumfu.

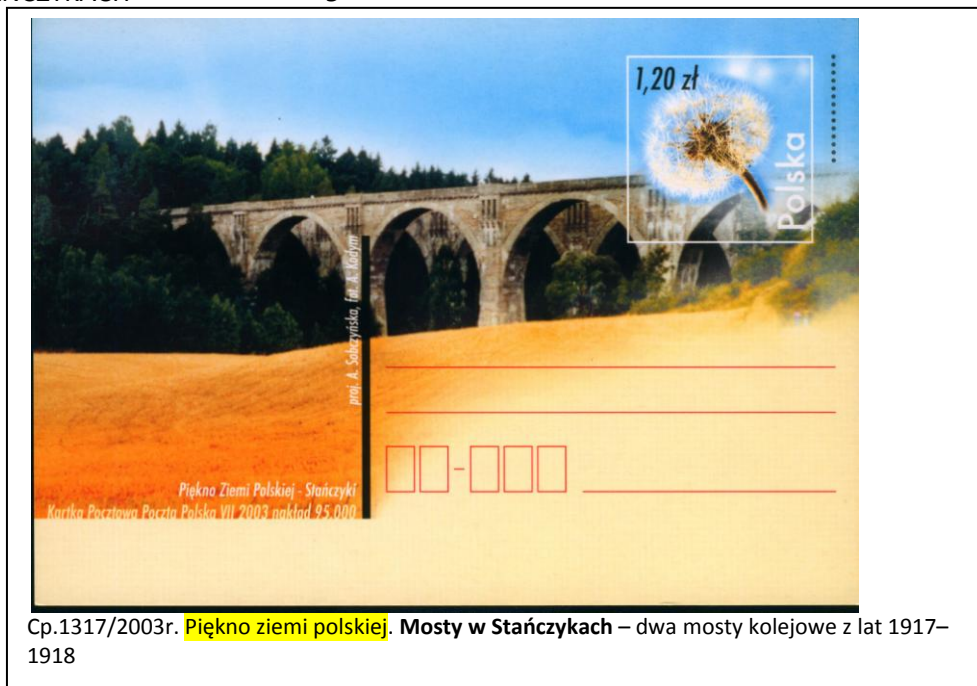
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 września 2010 r. w sprawie uznania za pomnik historii "Grunwald"

Data ogłoszenia: 2010-10-04 Data wydania: 2010-09-17 Data wejścia w życie: 2010-10-04

Data obowiązywania: 2010-10-04

Organ wydający: PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ Bronisław Komorowski

Cp.1317/2003r. **Piękno ziemi polskiej. Mosty w Stańczykach** – dwa mosty kolejowe z lat 1917–1918

Mosty w Stańczykach – dwa mosty kolejowe z lat 1917–1918 w Stańczykach, w powiecie gołdapskim, wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa. Mosty należą do najwyższych w Polsce. Konstrukcja jest 5-przęsłowa, długości 180 m, wysokości do 36,5 m. Pod budowlami przepływa rzeka Błędzianka. Historia powstania mostów została stosunkowo niedawno rozwikłana – najpierw wybudowano most południowy (lata 1912-14, ukończony w 1917 r.), a później, w 1918 r. most północny. Obie budowle są względem siebie równoległe, a architektura wyglądem przypomina rzymskie akwedukty w Pont-du-Gard. Konstrukcja mostów jest przedmiotem sporów budowniczych, inżynierów i pasjonatów. Według niektórych źródeł, beton uzbrojono balami drewna zamiast stałą. Most południowy zbudowano staranniej, z żelbetu, natomiast most północny, powstały w warunkach wojennych przy pomocy wojsk kolejowych i jeńców rosyjskich, częściowo wypełniono balami drewna. Są wykorzystywane przez entuzjastów sportów ekstremalnych do skoków na bungee.. Obecnie teren jest własnością prywatną (wstęp jest płatny).

LIDZBARK WARMIŃSKI

Lidzbark Warmiński od 1350 r. do XIX wieku był stolicą Warmii i dawniej jej największym miastem. Miasto było centrum wiary i kultury w Rzeczypospolitej Obojga Narodów, często dlatego też nazywano je **Perłą Warmii**. Przez długi czas było pod panowaniem biskupów warmińskich

Zamek biskupów warmińskich, który za dużą wartość artystyczną i historyczną w skali światowej, uznany został za pomnik historii,

Zamek Biskupów Warmińskich wraz z przedzamczem, bastionem i basztą – jeden z najcenniejszych zabytków w Polsce. Jest najlepiej zachowaną budowlą na ziemiach byłego państwa zakonnego, choć nigdy bezpośrednio nie znalazł się we władaniu Krzyżaków. Bryłę zamku w narożu północno-wschodnim zdobi wieża wysoka – stołp, a w pozostałych narożach wieżyczki na konsolach. Dziedziniec lidzbarskiego zamku ze względu na krużganki przypomina dziedziniec Królewskiego Zamku na Wawelu.

RESZEL

RESZEL Miasto leżące na Warmii, z wieloma zabytkami Zamek biskupów warmińskich – zbudowany w latach 1350–1401, na planie kwadratu, z dziedzińcem wewnętrznym i krużgankami. Część mieszkalna znajdowała się w skrzydłach południowym i wschodnim, pozostałe boki zamykał mur kurtynowy. W narożniku północno-zachodnim znajduje się wieża obecnie nakryta dachem, wcześniej zwieńczona była blankami. Wieża bramna z zachowanymi do dzisiaj prowadnicami broni znajduje się w zachodniej części zamku. Obecnie w zamku znajduje się hotel, a w miejscu dawnej kaplicy ewangelickiej powstała w latach osiemdziesiątych dwudziestego wieku galeria sztuki współczesnej .

Reszel – miasto w woj. warmińsko-mazurskim, w powiecie kętrzyńskim, siedziba gminy miejsko-wiejskiej Reszel. Położone jest na Pojezierzu Mrągowskim, nad rzeką Sajną, dopływem Gubra wpadającego do Łyny. Miasto leżące na Warmii, z wieloma zabytkami

Zn. nr 1943/1971 Na szlaku Kopernika. Katedra we Fromborku

FROMBORK. Jest położony na Równin się Warmińskiej nad Zalewem Wiślanym.

W miejscowości znajduje się port morski oraz morskie przejście graniczne.

Bazylika archikatedralna Wniebowzięcia NMP i św. Andrzeja Apostoła we Fromborku –kościół gotycki, trójnawowa bez wieżowa hala z wydłużonym prosto zamkniętym prezbiterium, zbudowana w latach 1329–1388. Powstała na ufortyfikowanym wzgórzu, w miejscu dawnej drewnianej świątyni, pełniącej wcześniej rolę katedry. W sąsiedztwie znajduje się dawna rezydencja biskupa i kanonie. Miejsce letnich Międzynarodowych Festiwalu Muzyki Organowej.

16 września 1994 roku obiekt został wpisany na listę pomników historii.

W 1543 w katedrze został pochowany Mikołaj Kopernik

Wieża Radziejowskiego (dawna dzwonnica), w której znajduje się wahadło Foucaulta. Czas potrzebny na pełny obrót płaszczyzny wahań wahadła w doświadczeniu Foucaulta wynosi około 29h, 30 m. Długość linki stalowej fromborskiego wahadła wynosi 28 m, a kula waży 46,5 kg W 1685 biskup Radziejowski wzniósł na niej czworoboczną, dwupoziomową dzwonnice z galerijką widokową na wys. 70 m n.p.m. i barokowym hełmem.

Wieża Kopernika, niesłusznie uważana za jego dawne obserwatorium, a w rzeczywistości będąca jego formalnym mieszkaniem wewnątrz murów obronnych zespołu katedralnego na wypadek wojny.

6 kanonii zewnętrznych z XVII-XVIII w. (m.in. kanonia pod wezwaniem św. Stanisława Kostki zbudowana na fundamentach starszego budynku należącego do Kopernika i będącego jego codziennym mieszkaniem.)

GIETRZEWAŁD

ŚWIĘTA LIPKA

zn. nr.4985/2019r.
Objawienia Matki Bożej
w Gietrzwałdzie

zn. nr 4855/2018r.
50. rocznica koronacji
obrazu Matki Bożej

Zn .nr 3318/1993r.
Sanktuaria maryjne - 300-lecie
Kościoła w Świętej Lipce

Gietrzwałd – wieś w Polsce położona w powiecie olsztyńskim, siedziba gminy Gietrzwałd, przy drodze krajowej nr 16 Olsztyn – Ostróda, 20 km na południowy zachód od Olsztyna.

W Gietrzwałdzie powstał pomysł utworzenia „Gazety Olsztyńskiej”. Tu żył i pracował Andrzej Samulowski (1840–1928), założyciel pierwszej księgarni na Warmii (1878). Budynek księgarni wraz z tablicą pamiątkową istnieje do dzisiaj. Drugą księgarnię w roku 1881 założył A. Sikorski (działacz Towarzystwa Czytelni Ludowych). Pierwsza polska szkoła zaczęła działalność w okresie plebiscytu (w latach 1929–1933), przedszkole od 1927r.

W miejscowości tej znajduje się sanktuarium maryjne. Sanktuarium opiekują się od 1945 kanonicy regularni laterańscy. Na znaczku przedstawiono obraz ilustrujący objawienie Matki Bożej w Gietrzwałdzie w 1877 roku, znajdujący się obecnie w Sanktuarium Maryjnym w Gietrzwałdzie. Obraz przedstawia modlące się przed Kapliczką Objawień dwie małe dziewczynki, wizjonerki: Barbarę Samulowską i Justynę Szafryńską i towarzyszące im w modlitwie matki..

Święta Lipka położona w powiecie kętrzyńskim, w gminie Reszel.

Początki kultu Matki Boskiej w Świętej Lipce sięgają XIV w. Według ustnie przekazanej informacji, skazaniec więziony w lochach kętrzyńskiego kościoła dzięki natchnieniu Matki Bożej wyrzeźbił w drewnie figurkę Madonny z Dzieciątkiem. Po wykonaniu rzeźby został uwolniony, a swą figurkę zawiesił na lipie przy drodze z Kętrzyna do Reszla. Rzeźba Matki Bożej z Dzieciątkiem zasłynęła cudami. Z czasem wokół lipy wybudowano kaplicę; nie wiadomo, jak ona wyglądała. Kaplicę obsługiwali księża krzyżacy z Kętrzyna.

Najstarszą udokumentowaną informację o Świętej Lipce znaleziono w aktach kapituły plockiej – zapis z 1473 informujący, że ludzie chodzą na odpusty do Prus, nie precyzujący bliżej, czy w Świętej Lipce jest kaplica. Natomiast z przywileju wielkiego mistrza krzyżackiego Johanna von Tieffena z 1491 wydanego dla karczmarza w Świętej Lipce już jednoznacznie wynika, że kaplica tam była. Do Świętej Lipki przybywały wówczas liczne pielgrzymki. Przybył tu także ostatni wielki mistrz krzyżacki w Prusach Zakonnych Albrecht.

Druga Kaplica Świętolipska

Dzięki staraniom Stefana Sadorskiego można było przystąpić do odbudowy kaplicy. Jesienią 1618 odsłonięto fundamenty pierwszej kaplicy o wymiarach 40x26 stóp. Budowę kaplicy zrealizowano na starych fundamentach w 1619, a uroczystej jej konsekracji dokonał biskup warmiński Szymon Rudnicki w dniu 19 listopada 1619. Na fasadzie kaplicy znalazły się trzy herby: Zygmunta III Wazy, księcia pruskiego Jana Zygmunta i biskupa Szymona Rudnickiego. Odbudowaną kaplicę dzięki Sadorskiemu przekazano pod opiekę jezuitów. Zaginioną cudowną figurkę zastąpił obraz M.B. Świętolipskiej.

Kanał Elbląski

Cp1756/2016r. Drogi wodne w Polsce. Kanał Elbląski
na znaku opłaty z oznaczeniem wartości A (2,00 zł): Pochylnię Całuny,
na ilustracji: fotografię fragmentu szlaku na Kanale Elbląskim oraz zarys mapy,

Większość zbiorników wodnych w regionie połączona jest systemem kanałów zbudowanych głównie w XIX w. Przykład stanowi Kanał Elbląski łączący jezioro Druzno z jeziorem Szeląg. Jego długość wynosi 83,3 km

Kanał Elbląski – żeglowna droga wodna na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. W 1978 fragment kanału uznano za zabytek techniki, natomiast w 2011 został uznany za pomnik historii. Kanał Elbląski w 2007 r. w plebiscycie „Rzeczpospolitej” został uznany za jeden z siedmiu cudów Polski.

Długość drogi wodnej między Ostródą a Elblągiem wynosi 82 km, natomiast między Ostródą a Iławą 48 km (w tym 31 km między Miłomłynem a Iławą). Łączna suma różnic poziomów na szluzach i pochylniach wynosi 103,4 m

Przy budowie Kanału Elbląskiego wykorzystano jeziora leżące na różnych wysokościach między Ostródą i Zalewem Wiślanym. Różnica poziomów sięga 100 m. Osobliwością na skalę europejską jest zespół 5 pochylni, po których przetacza się statki na platformach ustawionych na szynach. Zastosowane w tym celu szynowe urządzenia wyciągowe napędzane są mechanicznie siłą przepływu wody.

Trasa kanału wiedzie przez 9,2-kilometrowy odcinek na którym znajdują się suche pochylnie.

Nazwa pochylni	Kilometraż i różnica wysokości pochylni
Buczyniec	km 36,77 – 20,62 m
Kąty	km 39,10 – 18,88 m
Oleśnica	km 41,66 – 24,20 m
Jelenie	km 43,97 – 21,99 m
Całuny	km 46,00 – 13,83 m

Finał 10 – 1972r. MIKOŁAJ KOPERNIK - ŻYCIE I DZIEŁO.
Olsztyn 05 – 07. 05.1972r

Finał 10 – 1972r. MIKOŁAJ KOPERNIK - ŻYCIE I DZIEŁO. Olsztyn 05 – 07. 05.1972r

Zadania konkursu dotyczyły tematyki kopernikowskiej oraz techniki zbieractwa filatelistycznego. Finał, rozegrany został tradycyjnym zwyczajem w dwóch grupach wiekowych: młodszej (szkoła podstawowa) i starszej (liceum, technikum, szkoła zawodowa). W finale uczestniczyli przedstawiciele wszystkich 17 Okręgów PZF (zwycięzcy półfinałów wojewódzkich). Trzej najlepsi z każdej grupy wzięli udział w tzw. finale „wąskim”. Suma punktów zdobyta przez każdego z tej trójki w obu konkurencjach finałowych zdecydowała o ogólnym wyniku. Finał wąski miał charakter bardzo uroczysty. Zawodnicy odpowiadali przed publicznością, w pięknej scenerii Zamku Olsztyńskiego

Finał 16 - 1978r. GEOGRAFIA POLSKI Olsztyn (obóz filatelistyczny) 17 – 30 lipca 1978r.

Finał 16 - 1978r. GEOGRAFIA POLSKI Olsztyn (obóz filatelistyczny) 17 – 30 lipca 1978r.

Komisja Młodzieżowa ZG PZF ogłosiła w gazetkach filatelistycznych konkursy, przeznaczone przede wszystkim dla młodzieży nie uczestniczącej w zajęciach kół młodzieżowych PZF. W związku z Olimpiadą Filatelistyczną 1977 wydano gazetkę „Ochrona środowiska”, a dla popularyzacji tegorocznej Olimpiady gazetkę „Geografia Polski”. Zgodnie z przyjętą koncepcją każda gazetka propagandowa zawierała reprodukcje znaczków i innych walorów pocztowych, krótki opis tematu, informacje o kołach młodzieżowych PZF wraz z adresami Okręgowych Komisji Młodzieżowych oraz konkurs związany z tematem Olimpiady Filatelistycznej.

Wydawnictwa pocztowe. Dwa datowniki okolicznościowe i dodruki na trzech kartach Cp. 690,691, 693.

Finał 18 - 1980r. OSIĄGNIĘCIA SPORTU POLSKIEGO Bartoszyce (obóz filatelistyczny) 14 – 26. 07. 1980r.

Finał 18 - 1980r. OSIĄGNIĘCIA SPORTU POLSKIEGO Bartoszyce (obóz filatelistyczny) 14 – 26. 07. 1980r.

Zakwaterowanie w Zespole Szkół Zawodowych nr 1. W konkursie uczestniczyło około 28 tys. młodzieżowych filatelistów z całej Polski. Do finału doszło 63 uczestników z 21 Okręgów PZF. Trzy grupy wiekowe I-21 uczestników, II- 18 uczestników, III - 19 uczestników. Organizatorem finału konkursu filatelistycznego był Okręg PZF w Olsztynie. Wzorem lat poprzednich, konkurs odbył się w formie dwutygodniowego zgromadzenia. W czasie trwania konkursu czynna była wystawa filatelistyczna zbiorów młodzieżowych uczestników finału, poświęconych tematyce sportowej i olimpijskiej oraz pokaz wybranych prac – projektów znaczków pocztowych opracowanych przez młodych filatelistów w poszczególnych okręgach na temat tegorocznego konkursu.

W trakcie trwania obozu uczestnicy rozwiązywali zadania konkursowe teoretyczne i praktyczne. Suma zdobytych punktów z pięciu sprawdzianów wyłoniła zwycięzców w poszczególnych grupach wiekowych.

1997r. 35 Finał Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Filatelistycznego „Na Warmii i Mazurach”.

Finał 35 - 1997r. **NA WARMII I MAZURACH.** Iława 29.05. – 01.06.1997 r.

Finał konkursu rozegrany został w trzech etapach w dwóch grupach wiekowych. Grupa I – młodsza (szkoły podstawowe), grupa II – starsza (szkoły ponad podstawowe)

I etap – test tematyczny

II etap – test ogólnofilatelistyczny

III etap – ocena własnego zbioru

Do finału konkursu przystąpiło 43 uczestników z 23 Okręgów: szkoły podstawowe 22 uczestników + 1 poza konkursem i szkoły średnie 20 uczestników.

Uczestnicy odpowiadali na testy wyboru (10 pytań z wiedzy ogólnofilatelistycznej i 15 z wiedzy tematycznej)

2011r. Finał 49 Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Filatelistycznego MAZURY CUD NATURY

2011.06.24. Iława 1

49. Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Filatelistyczny MAZURY CUD NATURY. Finał

Finał 49 – 2011r. **MAZURY CUD NATURY** Iława 23 – 26.06.2011

Organizatorami finału są: Komisja ds. Filatelistyki Młodzieżowej ZG PZF oraz Okręg Warmińsko-Mazurski PZF w Olsztynie.

Bazą noclegową był Internat Zespołu Szkół im. Bohaterów Września 1939 r. ul. Kopernika 8.

Okręg/Oddział w finale Konkursu może wystawić do trzech swoich reprezentantów. Nie dopuszcza się do udziału w finale konkursu dwu reprezentantów jednego Okręgu/Oddziału w jednej grupie wiekowej.

Do Iławy przyjechało 51 finalistów reprezentujących 24 Okręgi i 6 Oddziałów PZF.

Konkurs przeprowadzany był w formie testów z wiedzy filatelistycznej, tematycznej, praktycznej umiejętności opracowania mini ekspozycji wystawowej i ocena ekspozycji przywiezionego.

Część turystyczna. Spacer po Iławie, godzinny rejs stateczkiem po jeziorze Jeziorak, możliwość kąpieli w nowo otwartym kompleksie basenowym. Wycieczka po Ziemi Warmińskiej (Ławice - miejsce urodzenia pierwszego laureata Nagrody Nobla z dziedziny medycyny (1901) - Emila von Behringa, a w Parku Krajobrazowym Pojezierza Iławskiego, dwa jeziora polodowcowe, do których nie ma dopływu rzek, jedno z nich Jasne drugie Czarne od ciemnych, ale czystych wód.

Miasta leżące w krainach historycznych Warmii i Mazur

	mazurskie			warmińskie		
	miasto	ludność	prawa	miasto	ludność	prawa
	Ełk	61 237	1435	Olsztyn	172 970	1353
	Ostróda	33 216	1329	Braniewo	17 299	1254
	Giżycko	29 572	1573	Lidzbark Warmiński	16 312	1308
	Kętrzyn	27 453	1357	Biskupiec	10 643	1395
	Szczytno	23 698	1723	Dobre Miasto	10 583	1329
	Mrągowo	21 914	1407	Orneta	9 034	1313
	Działdowo	21 358	1344	Barczewo	7 277	1364
	Pisz	16 437	1645	Reszel	4 792	1337

Miasta poza krainami historycznymi Warmii i Mazur

Elbląg 121 046 ludności [Pogezania/Powiśle](#)

Ława 33 128 ludności [Powiśle/Prusy Górne](#)

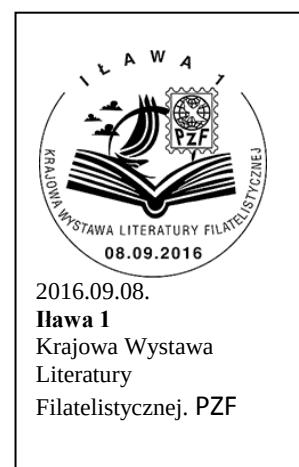
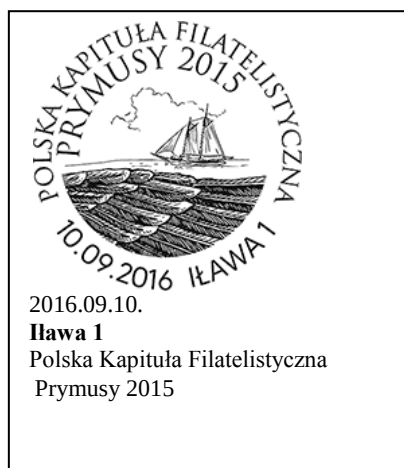
Bartoszyce 23 932 ludności [Barcja](#)

Arkusz z 2016r.

Na drugiej przywieszce przedstawiono herb Ławy znowelizowany uchwałą Rady Miejskiej z 28 maja 1998r.

Bóbr to największy gryzoń Eurazji: masa ciała dorosłego osobnika dochodzi do 29 kg, a długość - do 110 cm.

Jest zwierzęciem silnie terytorialnym, rodzinnym i zasadniczo monogamicznym; wiecie nocny tryb życia. Posiada wiele cech morfologicznych, które ułatwiają mu prowadzenie ziemnowodnego trybu życia. Może przebywać pod wodą bez przerwy nawet do 15 minut. Bóbr potrafi przystosować środowisko do własnych potrzeb. Dzięki wyjątkowo silnym siekaczom bobry potrafią ścinać bardzo grube drzewa, o średnicy nawet do 1 m. Do najbardziej charakterystycznych śladów funkcjonowania bobrów w środowisku należą budowane przez nie tamy i żeremia.

Fauna Mazurskiego Parku Krajobrazowego należy do najbogatszych w Polsce. Dobrze poznane są tu kręgowce, natomiast zwierzęta bezkręgowce wymagają opracowania. Do często spotykanych ssaków należą tu: jelen, sarna, dzik, zając, wiewiórka, lis, jenot, kuna, łasica, tchórz, jeż, kret oraz ryjówki i nietoperze. Spotyka się też łosie, wilki, wydry, gronostaje, borsuki, bobry, a z drobnych ssaków rzeszorka. Bardzo rzadkie są rysie. W ostatnich latach rozprzestrzeniła się tu norka amerykańska, czyniąc spustoszenie wśród gniazd ptaków środowisk podmokłych. Na terenie Parku występuje wiele rzadkich i ginących ptaków. Do takich możemy zaliczyć największego naszego ptaka drapieżnego bielika (9-10 par lęgowych), rybołowia pary (2-3), orlika krzykliwego (15-20 par), bociana czarnego (1-2 pary), naszą największą sowę - puchacza (3-4 pary), cietrzewia (na granicy wyginięcia). Oprócz nich godnymi wymienienia są: kania - czarna i ruda, trzmielojad, sokół kobuz, błotniak zbożowy, sowa uralaska, żuraw, kormoran, łabędź niemy, trzcina nurogęś, czapla siwa, rybitwa czarna, bąk, czajka, dzięcioł czarny i zielony, jarząbek, orzechówka, krzyżodziób świerkowy, wilga, gołąb siniak, dudek, barwny zimorodek, sporadycznie spotykana kraska. Nad górną Krutynią i na strumieniu Pierwos w okresie jesienno-zimowym, nierzadko obserwować można pluszcze. Licznym ptakiem, na omawianym terenie, jest bocian biały, który został uznany za symbol Mazurskiego Parku Krajobrazowego.

Z gadów, oprócz jaszczurek - żyworodnej i zwinki oraz padalca, spotyka się tutaj żmiję zygzakowatą, a sporadycznie węży gniewosza.

Na terenie Parku liczne są płazy, co wiąże się z dużym zróżnicowaniem środowisk wodnych. Występują tu takie gatunki, jak: traszki - zwyczajna i grzebieniasta; ropuchy - szara i zielona; żaby - moczarowa, trawna, wodna, śmieszka i kumak nizinny. Bardzo rzadko spotykana jest tu nadrzeczna rzekotka.

Różnorodne ekosystemy wodne wpływają na bogactwo ryb. Występującymi tu gatunkami ryb są: płoć, wzdręga, leszcz, krap, kleń, kiełb, szczupak, sandacz, okoń, sum, lin, węgorz, ukleja, sporadycznie świnka oraz sielawa, znana niegdyś z dużej populacji z Jeziora Mokrego, a obecnie odławiana w jeziorach Nawiady i Śniardwy.

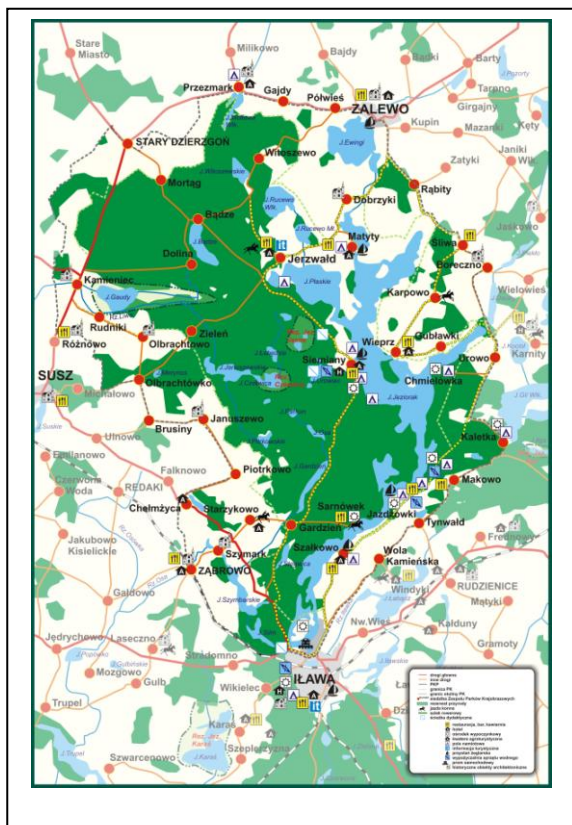
Ze zwierząt bezkręgowych na szczególną uwagę zasługują owady, a spośród nich motyle: paż królowej, rusałka żałobnik, rusałka admirał, mieniak tęczowiec. Do efektownych chrząszczy Parku należy chroniony kozioróg dębosz i kremowo-bordowy wałkarz lipczyk. Na uwagę zasługują duże pająki, a szczególnie gatunki związane ze środowiskiem wodnym z rodzaju *Dolomedes*.

Z innych bezkręgowców warto wymienić dużą osobliwość, jaką jest gąbka *Euspongia lacustris* występująca w rzece Krutyni. Osobliwością jest też zimnowodny skorupiak *Pallasea quadrispinosa* - relikw plejstoceni, występujący w Jeziorze Mokrym. Spośród mięczaków rzadkościami występującymi w dolnym biegu rzeki Krutyni są północne relikwowe małże, takie jak *Pisidium liljeborgi* i *Pisidium hibemicum*.

Fauna i flora

Lasy zajmują około 30% powierzchni regionu. Znajdują się tu liczne kompleksy, głównie lasów świerkowo-sosnowych, o stanie zbliżonym do pierwotnego. Największymi z nich są: Puszcza Piska, Puszcza Borecka, Lasy Purdzkie, Lasy Ramudzkie, Lasy Napiwodzkie, Lasy Taborskie i Lasy Dzierżgońskie. Poza lasami duże połacie terenów zajmuje roślinność błotna i torfowiskowa. Występuje tu także wiele gatunków roślin zielnych i relikwowych gatunków tundrowych, np.: mech wodny, moczarka kanadyjska, babka, tatarak, chaber łąkowy, głóg, konieczyna i rokitnik.

Mazury zamieszkuje wiele gatunków zwierząt. Lasy są siedliskiem żubra, łosia, bobra, jelenia, sarny, dzika i zająca. Występują tu także lisy, wilki, rysie, kuny leśne, borsuki i nietoperze. Kraina ta charakteryzuje się jednak przede wszystkim bogactwem ptaków. Należą do nich: głuźce, jarząbki, cietrzewie, kruki, orły przednie, orzechówki, sówki, dzięcioły, myszołowy, jastrzębie, krogulce, czaple, żurawie i wiele innych. W mazurskich wodach rzek i jezior występuje ponadto wiele gatunków ryb, m.in.: łosoś, troć, głowacz, kleń, jelec, sieja, sum, szczupak, płoć, leszcz, okoń, węgorz, peluga, amur biały, tołpyga biała oraz tołpyga pstr

Jerzwałd – wieś położona nad jeziorem płaskim, będącym częścią Jezioraka, w Powiecie iławskim, w gminie Zalewo.

We wsi znajduje się siedziba Zespołu Parków Krajobrazowych: Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego, Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich. W Jerzwałdzie od 1967 do śmierci żył i tworzył pisarz Zbigniew Nienacki (ur. 1929, zm. 1994). Jego grób znajduje się na miejscowym cmentarzu, a na domu, w którym mieszkał, wisi okolicznościowa tablica.

Województwo warmińsko-mazurskie podzielone jest na 21 powiatów (w tym dwa grodzkie). W skład powiatów wchodzi 116 gmin: 67 gmin wiejskich, 33 gmin wiejsko-miejskich i 16 miejskich. W 2014 r. w skład województwa wchodziły powiaty:

- [Olsztyn](#) (miasto na prawach powiatu)
- [Elbląg](#) (miasto na prawach powiatu)
- [powiat bartoszycki](#)
- [powiat braniewski](#)
- [powiat działdowski](#)
- [powiat elbląski](#)
- [powiat ełcki](#)
- [powiat giżycki](#)
- [powiat gołdapski](#)
- [powiat iławski](#)
- [powiat kętrzyński](#)
- [powiat lidzbarski](#)
- [powiat mrągowski](#)
- [powiat nidzicki](#)
- [powiat nowomiejski](#)
- [powiat olecki](#)
- [powiat olsztyński](#)
- [powiat ostródzki](#)
- [powiat piski](#)
- [powiat szczycieński](#)
- [powiat węgorzewski](#)